

ממתינים ושוכתים, והוא משקה את השבעה. והרי כתיב (ישעיה מ) ממזרח אביא זרעך והי חד מנהון ומשקה ליה. אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אחר פן כלם. ומאי ניהו מדה שביעית הוי אומר זו מדת טובו של הקדוש ברוף הוא.

מאי טעמא אמר את שבתותי, ולא אמר את שבתתי. משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פלה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים ואוהבים, אמר להם: הואיל וכן, שמחו אתם גם פן ביום שמחתי, פי אני בשלכם אני משתדל, ואתם גם פן הדרו אותו. ומה זה זכור ושמור? זכור לזכר, ושמור לזקבה. מה הטעם (ויקרא יט) ומקדשי תיראו? שמרו עצמכם מהרהור, פי מקדשי קדוש הוא. למה? (שם כ) אני ה' מקדשכם, אני ה' בכל צד: ע"כ מההשמטות.

ויברך אלהים ביום השביעי - זו תורה שבעל פה וביה אשתכלל שביעי, ובה נתקן העולם שהוא קיום של הכל. מלאכתו אשר עשה, ולא כל מלאכתו, שהרי תורה שכתב הוציאה הכל בתקף של כתב שיוצא מחכמה. שלש פעמים פאן ביום השביעי: ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי. הרי שלש. ויכל אלהים ביום השביעי - זו תורה שבעל פה, שעם יום השביעי הנה נתקן העולם כמו שאמרנו.

וישבות ביום השביעי - זה יסוד העולם. בספרו של רבי ייבא הזקן זה יובל. ועל כך כתיב פאן מפל מלאכתו, שהכל יצא ממנו.

מְשָׁקָה אֶת הַשְּׁבַעַה. וְהָא כְּתִיב (ישעיה מ"ג) מִמְּזֶרֶח אָבִיא זֶרְעֶךָ וְהָי חֵד מְנַהוֹן וּמְשָׁקָה לִיָּה. אֲלָא אִימָא הוּא מְשָׁקָה אֶת הַלֵּב וְהַלֵּב מְשָׁקָה אַחֵר פְּן כָּלָם. וּמָאִי נִיְהוּ מִדָּה שְׁבִיעִית הָיִי אֹמֵר זֹ מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא.

מָאִי טַעְמָא אָמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי, וְלֹא אָמַר אֶת שַׁבְּתֵי. מְשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה, לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ כֹּלָה נְאֻה וְכָל שָׁבוּעַ וּשְׁבוּעַ מְזַמִּינָה יוֹם אֶחָד לְהִיּוֹת עִמּוֹ. וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאִים וְאֶהוּבִים אָמַר לָהֶם הוּאִיל וְכֵן שִׁמְחוּ אַתֶּם גַּם פְּן בְּיוֹם שִׁמְחֹתִי כִי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מְשַׁתְּדֵל וְאַתֶּם גַּם פְּן הִדְרוּ אוֹתוֹ. וּמָאִי זְכוֹר וּשְׁמוֹר זְכוֹר לְזָכָר וּשְׁמוֹר לְנִקְבָּה. מָאִי טַעְמָא (ויקרא י"ט) וּמְקַדְּשֵׁי תִירְאוּ. שְׁמְרוּ עַצְמְכֶם מִהֲרֵהוֹר, פִּי מְקַדְּשֵׁי קְדוֹשׁ הוּא לְמָה (ויקרא כ) פִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶם, אֲנִי בְּכָל צֶד. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה דְאִיְהוּ יוֹם שְׁבִיעִי, וּבִיָּה אֲשַׁתְּכַלֵּל עֲלָמָא דְאִיְהוּ קִיּוּמָא דְכָלָא. מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא כָּל מְלֹאכְתּוֹ, דְּהָא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב אֲפִיק כָּלָא בְּתוּקָפָא דְכְּתָב דְנִפְיָק מִחֲכָמְתָא. תֵּלַת זְמַנִּין הָכָא בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הָא תֵּלַת. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, דְּעַם יוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא אֲשַׁתְּכַלֵּל עֲלָמָא כְּדָקָא אָמַרְן.

וַיִּשְׁבּוֹת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יְסוּדָא דְעֲלָמָא. בְּסִפְרָא דְרַב יִיבָא סְבָא דָּא יוּבְלָא וְעַל כֵּן כְּתִיב הָכָא מִפִּי לְמֹלָאכְתּוֹ דְכָלָא נִפְיָק מִגִּיָּה. וְאַנְן דָּא יְסוּדָא